

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять з дисципліни
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
для студентів денної форми навчання
Спеціальність «Менеджмент»
Спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

“Затверджено”
на засіданні групи
забезпечення спеціальності «Менеджмент»
Протокол № 5 від 19.03 2021 р.
Голова групи [підпис] Павленко О.П.

“Затверджено”
на засіданні групи
забезпечення спеціальності «Публічне
управління та адміністрування»
Протокол № 5 від 18.03 2021 р.
Голова групи [підпис] Смірнова К.В.

“Затверджено”
на засіданні кафедри публічного
управління та менеджменту
природоохоронної діяльності
Протокол № 9 від 01.03 2021 р.
Зав. кафедри [підпис] Павленко О.П.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять з дисципліни
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
для студентів денної форми навчання
Спеціальність «Менеджмент»
Спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

Одеса 2021

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» для студентів денної форми навчання за спеціальностями «Менеджмент», «Публічне управління та адміністрування» / Укладач: к.е.н., доц. Розмарина А.Л. - Одеса: ОДЕКУ, 2021. - 36 с., укр. мова.

ЗМІСТ

	Стор.
1 Загальна частина.....	5
1.1 Передмова.....	5
1.2 Перелік навчальної літератури.....	7
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять.....	9
2.1 Тема 1. Теоретичні основи міжнародних економічних відносин (МЄВ)	9
2.2 Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства	13
2.3 Тема 3. Міжнародні торговельні відносини	15
2.4 Тема 4. Міжнародна торгівля послугами.....	17
2.5 Тема 5. Міжнародне переміщення трудових ресурсів.....	20
2.6 Тема 6. Міжнародний рух капіталу.....	22
2.7 Тема 7. Міжнародні валютні відносини.....	25
2.8 Тема 8 Міжнародні розрахунки і платіжний баланс.....	30
2.9 Тема 9. Міжнародні науково-технічні відносини.....	32
2.10 Тема 10. Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація.....	35

1 Загальна частина

1.1 Передмова

У дисципліні «Міжнародні економічні відносини» викладаються основи організації сучасної системи зв'язків юридичних і фізичних осіб на рівні світового господарства, а також сукупність теоретичних і практичних знань у сфері управління міжнародними економічними відносинами на етапі трансформації та глобалізації світового економічного простору.

Методичні вказівки до проведення практичних занять студентів з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» містять повчання з рішення задач з даної дисципліни.

Після виконання практичних завдань студенти повинні *вміти*:

- робити аналіз міжнародного розподілу факторів виробництва, аналіз структури міжнародної економіки;
- порівнювати переваги та співвідношення факторів виробництва;
- використовувати інструменти аналізу міжнародної торгівлі, фінансові методи торгової політики та неекономічні методи регулювання;
- розрахувати ефективність міжнародних економічних відносин.

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» призначені для допомоги у практичних заняттях з вказаної дисципліни студентам денної форми навчання.

Силлабусом з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» передбачено проведення навчальних занять у вигляді лекцій та практичних занять. Підсумкова атестація - залік.

Практичний модуль з практичних занять містить у собі чотири відповідних змістовних модулі.

Після вивчення практичного змістовного модулю 1 (ЗМ-П1) студент має вміти: дати визначення міжнародним економічним відносинам, зрозуміти сутність, закономірності і тенденції розвитку міжнародних економічних відносин, знати основні організаційні та методичні підходи до державного регулювання та міжнародної торгівлі товарами і послугами. Наявним навчально-методичним забезпеченням є підручники [1-3].

Вивчення ЗМ-П1 завершується усним опитуванням.

Після вивчення практичного змістовного модулю 2 (ЗМ-П2) студент має вміти: визначати суть міжнародної торгової політики, знати зміст та види міжнародної трудової міграції; сутність та форми міжнародного кредиту. Наявним навчально-методичним забезпеченням є підручники [1-3].

Вивчення ЗМ-П2 завершується модульною контрольною роботою.

Після вивчення практичного змістовного модулю 3 (ЗМ-П3) студент має вміти: визначати суть міжнародних валютно-фінансових відносин, структуру платіжного балансу та методи покриття його дефіциту; знати зміст економічної ефективності міжнародної інвестиційної діяльності. Наявним навчально-методичним забезпеченням є підручники [1-3].

Вивчення ЗМ-П3 завершується усним опитуванням.

Після вивчення практичного змістовного модулю 4 (ЗМ-П4) студент має вміти: визначати суть міжнародної економічної інтеграції, знати зміст та види регулювання різних форм міжнародних економічних відносин, визначати сутність та основні форми глобалізації сучасного господарства. Наявним навчально-методичним забезпеченням є підручники [1-3].

Вивчення ЗМ-П4 завершується модульною контрольною роботою.

До заходів поточного модульного контролю виконання самостійної роботи студентів з практичної частини дисципліни «Міжнародні економічні відносини» належить усне опитування (УО) під час практичних занять та модульні контрольні роботи (МКР1 і МКР2). Максимальна кількість балів, яку може одержати студент при виконанні ЗМ-П1, ЗМ-П2, ЗМ-П3 та ЗМ-П4 протягом навчального семестру становить 60 балів (табл.1).

Таблиця 1 - Максимальна кількість балів по практичним модулям

№ ЗМ	Максимальна кількість балів	
	МКР	УО
ЗМ-П1		5
ЗМ-П2	20	5
ЗМ-П3		5
ЗМ-П4	20	5
УСЬОГО:		60

Методика проведення та оцінювання контрольних заходів ЗМ-П1, ЗМ-П2, ЗМ-П3 та ЗМ-П4 полягає в оцінюванні активності студента на практичних заняттях, правильності виконання завдань і повноті відповідей на запитання.

Поточний контроль роботи студента у вигляді отриманих балів заноситься в інтегральну відомість з навчальної дисципліни і сума балів, яку отримав студент за всіма змістовними модулями формують кількісну оцінку.

Студент вважається допущеним до заліку, якщо він виконав усі практичні роботи, передбачені силлабусом дисципліни, та набрав суму балів за практичну частину дисципліни не менше 50 балів.

Залікова контрольна робота складається з 20 тестових завдань закритого типу за всіма темами дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання залікової контрольної роботи дорівнює 20 балам, кожне завдання в роботі оцінюється в 1 бал. Загальна оцінка підраховується за вірними відповідями.

Підсумкова оцінка виставляється як 0,75% від суми балів підсумкового контролю і 25 % від суми балів заліку.

1.2 Перелік навчальної літератури

Основна література

1. Улибіна В.О. Міжнародні економічні відносини: Конспект лекцій. Одеса: ТЕС, 2012. 108 с.
2. Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини : Навч. посібник / І.В., Попова Т. Л., Владимиров С. В. К. : «Центр учбової літератури», 2019. 256 с.
3. Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин: Навчальний посібник. Одеса: ТЕС, 2004. 109 с.
4. Козик В.В., Панкова Л. А., Григор'єв О.Ю., Босак А.О. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: Практикум. К.: 2013. 368 с.
5. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: Підручник / І.М. Школа, В.М. Козменко. К.: КНТЕУ, 2003. 589 с.
6. Міжнародні економічні відносини: Навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака. К.: Центр учбової літератури, 2012. 400 с.
7. Електронна бібліотека ОДЕКУ www.library-odeku.16mb.com
8. Репозитарій ОДЕКУ <http://eprints.library.odeku.edu.ua/>

Додаткова література

1. Міжнародні економічні відносини: підручник / За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.
2. Міжнародна економіка: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін.; за заг. ред. С. М. Макухи. Х. : Право, 2012. 192 с.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
4. Козак Ю.Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях. К.: Центр учбової літератури, 2017. 228 с.
5. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Д. Г. Лук'яненка. К.: КНЕУ, 2001. 538 с.
6. Гіл, Чарлз В.П. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / Пер. з англ. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 856 с.
7. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання-Прес, 2002. 384 с.
8. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін. К.: КНЕУ, 2001. 733 с.
9. Інноваційна складова економічного розвитку: Монографія / За ред. Л. К. Безчасного К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. 201 с.
10. Бутук О. І. Валютно-фінансові відносини: навч. посібник/ О.І. Бутук. К.: Знання, 2006. 350 с.

11. *Міжнародні економічні відносини: кримінологічний аспект: Навчально-практ. Посібник / Під ред. Шакуна В.І., Мельника П.В. К.: Правові джерела, 1997. 168 с.*

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України URL: <https://mfa.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт Державної митної служби України <https://customs.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Національного банку України. – Режим доступу: www.bank.dov.ua
4. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>
5. ЛІГАБізнесІнформ. – Режим доступу: www.liga.net/.
6. Право. Україна. – Режим доступу: www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.
7. Офіційний електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять

Тема 1. Теоретичні основи міжнародних економічних відносин (МЕВ)

План заняття

1. Сучасне світове господарство як об'єкт пізнання. Багатомірність мегасистеми світового господарства.
2. Сутність та напрями міжнародних економічних відносин.
3. Об'єкти та суб'єкти МЕВ.
4. Економічні закони і принципи розвитку МЕВ.

Тести

1. Правові норми та інструменти їх реалізації і відповідна діяльність міжнародних економічних організацій, спрямована на реалізацію цілей щодо розвитку міжнародних економічних відносин – це:
А) механізм міжнародних економічних відносин (МЕВ);
Б) норми МЕВ;
В) правила МЕВ.
2. Спосіб взаємодії між суб'єктами господарювання різних країн з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ – це:
А) механізм міжнародних економічних відносин;
Б) міжнародні економічні відносини;
В) міжнародні торговельні відносини.
3. Динамічна сукупність взаємозв'язків суб'єктів світового господарства, яка проявляється як цілісне управління – це:
А) система міжнародних економічних відносин (МЕВ);
Б) предмет МЕВ;
В) механізм МЕВ.
4. Система зв'язків національних економік різних країн, яка ґрунтується на міжнародному поділі праці, називається:
А) середовище розвитку міжнародних економічних відносин;
Б) міжнародні економічні відносини;
В) міжнародні торговельні відносини.
5. Відносини, що складаються між суб'єктами світового господарства, з приводу купівлі-продажу товарів, капіталів, робочої сили і послуг – це відносини у сфері:
А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

6. Відносини, що складаються між суб'єктами світового господарства, з приводу розподілу матеріальних, трудових і фінансових ресурсів – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

7. Міжнародний рух капіталу – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

8. Міжнародна міграція робочої сили – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

9. Спільне будівництво господарських об'єктів – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

10. Прямі виробничі зв'язки – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

11. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

12. Відносини з приводу покриття потреб суб'єктів світового господарства за рахунок взаємних поставок продукції – це відносини у сфері:

А) виробництва;

Б) розподілу;

В) обміну;

Г) споживання.

13. Юридичні та фізичні особи, які приймають участь у реалізації міжнародних господарських контрактів, договорів, угод – це:

А) об'єкти міжнародних економічних відносин (МЕВ);

Б) суб'єкти МЕВ;

В) механізм МЕВ.

14. Предмет господарської діяльності суб'єктів світового господарства – це:

А) об'єкт міжнародних економічних відносин (МЕВ);

Б) суб'єкт МЕВ;

В) механізм МЕВ.

15. Найпростіші економічні зв'язки, що мають епізодичний характер та регулюються одноразовими угодами, - це:

А) економічні контакти;

Б) економічна взаємодія;

В) економічне співробітництво;

Г) економічна інтеграція.

16. Стійкі економічні зв'язки, що ґрунтуються на міжнародних договорах та угодах на тривалий строк (5-10 років), - це:

А) економічні контакти;

Б) економічна взаємодія;

В) економічне співробітництво;

Г) економічна інтеграція.

17. Міцні економічні зв'язки на основі спільних, раніше розроблених і узгоджених намірів, закріплених у довгострокових економічних договорах (до 25 років), - це:

А) економічні контакти;

Б) економічна взаємодія;

В) економічне співробітництво;

Г) економічна інтеграція.

18. Об'єднання економік країн, проведення погодженої державної політики у взаємних відносинах та у відносинах з третіми країнами; вищий рівень розвитку міжнародних економічних відносин - це:

А) економічні контакти;

Б) економічна взаємодія;

В) економічне співробітництво;

Г) економічна інтеграція.

19. Закон еквівалентного обміну товарів – це:

А) закон вартості;

Б) закон попиту і пропозиції;

В) закон нерівномірного економічного розвитку.

20. Закон, що обумовлює конкурентну боротьбу між суб'єктами світового господарства, – це:

- А) закон вартості;
- Б) закон попиту і пропозиції;
- В) закон нерівномірного економічного розвитку;
- Г) закон міжнародної конкуренції.

21. Закон, що проявляється у посиленні економічної єдності і взаємозалежності між країнами у розвитку процесів глобалізації, називається:

- А) закон вартості;
- Б) закон інтернаціоналізації господарського життя;
- В) закон нерівномірного економічного розвитку;
- Г) закон міжнародної конкуренції.

22. Закон, що полягає у необхідності капіталізації частини доходів у цілях розвитку міжнародних економічних відносин, називається:

- А) закон міжнародного поділу праці;
- Б) закон попиту та пропозиції;
- В) закон міжнародної конкуренції;
- Г) закон нагромадження.

Практичні завдання

1. Проведіть порівняльний аналіз загальних та спеціальних принципів міжнародних економічних відносин.

2. Підберіть статистичні дані, що характеризують динаміку розвитку міжнародних економічних відносин України за останні 10 років.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Проблеми та перспективи розвитку міжнародних економічних відносин в сучасних умовах.
2. Роль держави у регулюванні МЄВ.
3. Характеристика об'єктів та суб'єктів МЄВ.
4. Аналіз економічних законів і принципів розвитку МЄВ.

Література: основна [1, с.7-12; 2, с.9-16], додаткова [1, 3], інформаційні ресурси [7].

Тема 2. Міжнародні економічні відносини в системі світового господарства

План заняття

1. Передумови розвитку міжнародних економічних відносин.
2. Класифікація національних економік у системі МЕВ.
3. Форми МЕВ.
4. Середовище дії системи міжнародних економічних відносин.

Тести

1. Глобальний економічний організм сукупність національних економік, які знаходяться в тісній взаємодії і взаємозалежності, називається:
А) міжнародні економічні відносини;
Б) світове господарство;
В) механізм міжнародних економічних відносин.
2. Процес переростання продуктивними силами і виробничими відносинами національних меж, називається:
А) інтернаціоналізація господарського життя;
Б) глобалізація;
В) міжнародний поділ праці.
3. Спеціалізація окремих країн на випуску певної продукції з метою задоволення власних потреб і потреб країн-партнерів, називається:
А) міжнародна економічна інтеграція;
Б) інтернаціоналізація;
В) міжнародний поділ праці.
4. Процес зближення, переплетення і адаптації національних економік, що проявляється в розвитку всебічних господарських зв'язків між галузями світового господарства, називається:
А) міжнародна економічна інтеграція;
Б) інтернаціоналізація;
В) міжнародний поділ праці.
5. До промислово розвинутих країн відносяться:
А) країни Латинської Америки;
Б) Японія, Канада, Італія, Франція, Німеччина;
В) Грузія, Білорусь, Молдова.
6. До країн, що розвиваються, відносяться:
А) країни Латинської Америки;
Б) Японія, Канада, Італія, Франція, Німеччина;
В) Грузія, Білорусь, Молдова.
7. До країн з перехідною економікою відносяться:
А) країни Латинської Америки;
Б) Японія, Канада, Італія, Франція, Німеччина;
В) Грузія, Білорусь, Молдова.

8. Обмін товарами і послугами між країнами, що включає їх експорт та імпорт, - це:
- А) міграція робочої сили;
  - Б) міжнародні валютно-фінансові відносини;
  - В) міжнародна торгівля.
9. Система платіжних розрахунків між країнами, стосунки між кредиторами та позичальниками різних країн, - це:
- А) міжнародна торгівля;
  - Б) міграція робочої сили;
  - В) міжнародні валютно-фінансові відносини.
10. Переміщення осіб найманої праці між країнами і перерозподіл працівників між сферами світового господарства – це:
- А) міжнародна торгівля;
  - Б) міграція робочої сили;
  - В) міжнародні валютно-фінансові відносини.
11. Один із способів міжнародної кооперації зі збуту товарів і послуг достатньо відомої фірми через спеціально створену за її участю збутову організацію завдяки праву використання її товарного знаку і ноу-хау – це:
- А) франчайзинг;
  - Б) форфейтинг;
  - В) лізинг.
12. Зовнішні по відношенню до системи міжнародних економічних відносин (МЕВ) умови її розвитку – це:
- А) середовище МЕВ;
  - Б) механізм МЕВ;
  - В) правила МЕВ.
13. До економічного середовища МЕВ належать:
- А) політико-правовий режим в країні;
  - Б) життєвий рівень населення;
  - В) рівень політичних ризиків.
14. До соціально-культурного середовища МЕВ належать:
- А) відношення до релігії;
  - Б) рівень розвитку промисловості;
  - В) транспортне забезпечення.
15. До політико-правового середовища МЕВ належать:
- А) відношення до релігії;
  - Б) рівень розвитку промисловості;
  - В) рівень політичної стабільності.
16. До інфраструктурного середовища МЕВ належать:
- А) професійний склад населення;
  - Б) політико-правовий режим в країні;
  - В) транспортне забезпечення.

Практичні завдання

1. Проведіть класифікацію національних економік за різними ознаками.
2. Обґрунтуйте наявність взаємозв'язків та взаємозалежностей між структурними елементами світового господарства. Наведіть приклади.
3. У наведених ситуаціях країни знаходяться на різних рівнях соціально-економічного розвитку та характеризуються різним типом соціально-економічної політики. Потрібно проаналізувати в якій з країн буде більша схильність до поточного, а в якій до майбутнього споживання:
  - 1) в Угорщині, яка активно здійснює економічні реформи і швидко перейшла до ринкової економіки;
  - 2) в Японії, яка випереджає інші країни за темпами розвитку новітніх технологій;
  - 3) в Брунеї, де є великі запаси газу, які не потребують значних інвестицій для їх розробки.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Особливості функціонування світового господарства в сучасних умовах.
2. Франчайзинг як один із способів міжнародної кооперації зі збуту товарів та послуг.
3. Аналіз політико-правового, економічного, соціально-культурного та інфраструктурного середовища МЕВ.

Література: основна [1, с.12-15; 2, с.19-31], додаткова [1, 3], інформаційні ресурси [1, 7].

Тема 3. Міжнародні торговельні відносини

План заняття

1. Міжнародна торгівля, її структура та динаміка розвитку.
2. Сучасні тенденції в розвитку світового товарного обігу.
3. Основні показники міжнародної торгівлі.
4. Конкуренція і ціноутворення на світовому ринку.
5. Види та форми міжнародної торгівлі.
6. Регулювання міжнародних торговельних відносин.

Тести

1. Продаж товару або послуги, що передбачає вивезення за митну територію країни, називається:
  - А) експорт;
  - Б) імпорт;

- В) торговельний баланс.
2. Купівля товару або послуги та ввезення їх за митну територію країни з метою власного споживання або реалізації на внутрішньому ринку, називається:
- А) експорт;
  - Б) імпорт;
  - В) торговельний баланс.
3. Сума вартісних обсягів експорту та імпорту називається:
- А) торговельний баланс;
  - Б) торговельний оборот;
  - В) експорт;
  - Г) імпорт.
4. Різниця вартісних обсягів експорту та імпорту називається:
- А) торговельний баланс;
  - Б) торговельний оборот;
  - В) експорт;
  - Г) імпорт.
5. Сукупний обсяг експорту та імпорту за певний період часу називається:
- А) торговельний баланс;
  - Б) торговельний оборот;
  - В) експорт;
  - Г) зовнішньоторговельний обіг.
6. Співвідношення попиту та пропозиції на товари та послуги - це:
- А) ціна;
  - Б) вартість;
  - В) кон'юнктура.
7. Державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом збільшення кількості обмежень у торгівлі – це:
- А) політика лібералізації;
  - Б) політика протекціонізму;
  - В) податкова політика;
  - Г) кредитна політика.
8. Державна політика спрямована на відкриття внутрішнього ринку для іноземних конкурентів шляхом зниження кількості обмежень у торгівлі – це:
- А) політика лібералізації;
  - Б) політика протекціонізму;
  - В) податкова політика;
  - Г) кредитна політика.
9. Збір коштів у вигляді податків, що сплачуються при перетині товарами митниці, називається:
- А) тарифне регулювання;
  - Б) нетарифне регулювання;
  - В) адміністративне регулювання;
  - Г) кредитне регулювання.

10. Методи, безпосередньо спрямовані на обмеження міжнародних торговельних операцій з метою захисту національного виробника, називається:

- А) тарифне регулювання;
- Б) нетарифне регулювання;
- В) податкове регулювання;
- Г) кредитне регулювання.

Практичні завдання

1. Обґрунтувати, чи повинна Україна вводити протекціоністський захист на виробництво вітчизняних товарів, таких як: цукор, пшениця, металевий прокат, текстиль, мінеральні добрива, лікарські препарати, автомобілі. Які засоби протекціоністського захисту треба застосувати до тої чи іншої групи українських товарів?

2. Польські виробники продовольчих товарів зазнають збитків через імпорту продовольства. Який метод зовнішньоторговельної політики – імпорнтний тариф, імпорнтну квоту, державне субсидування фермерських господарств – доцільно використати для обмеження імпорту. Обґрунтувати.

Теми виступів, дискусій та презентацій

- 1. Торговельна політика. Лібералізація торгівлі і протекціонізм: доводи «за» і «проти».
- 2. Інструменти торговельної політики.
- 3. Особливості торговельно-економічних відносин України.

Література: основна [1, с.26-32; 2, с.33-45], додаткова [1, 3], інформаційні ресурси [1, 4, 7].

Тема 4. Міжнародна торгівля послугами

План заняття

- 1. Суть та класифікація міжнародних послуг.
- 2. Міжнародні туристичні послуги.
- 3. Міжнародні транспортні та інформаційні послуги.
- 4. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
- 5. Регулювання міжнародної торгівлі послугами.

Тести

- 1. Послуга за своєю природою:
  - а) може існувати як реальний, відособлений об'єкт незалежно від покупця або продавця;

б) є упередженою працею, що має споживчу вартість і може задовольняти потреби споживача;

в) споживається під час її надання;

г) є упередженою працею, що не має споживчої вартості, але може задовольняти потреби споживача.

2. Спільною рисою міжнародної торгівлі послугами та міжнародної торгівлі товарами є:

а) реєстрація здійснюється митними органами;

б) мобільність предмету торгівлі;

в) стирання кордонів між "внутрішніми" і "закордонними" послугами/товарами;

г) реєстрація здійснюється відповідно до положень внутрішнього законодавства.

3. Відповідно до класифікації МВФ, виділяють такі види послуг:

а) пов'язані з: торгівлею, інвестиціями й виробничим кооперуванням, одночасно з торгівлею товарами, рухом капіталу й виробничим кооперуванням, що мають автономний характер;

б) пов'язані з рухом факторів виробництва; нефінансового характеру;

в) подорожі; інші приватні та інші офіційні послуги; морські перевезення; інші види транспортних послуг;

г) фінансові; зв'язку; проектувально-конструкторські та будівельні; транспортні; професійні й ділові; комерційні; туристичні; аудіовізуальні.

4. Не є структурно-галузевим компонентом системи міжнародної торгівлі послугами:

а) інформаційні послуги;

б) міжнародний туризм;

в) міжнародні орендні операції;

г) банківсько-страхові послуги.

5. На сьогоднішній день близько 80 % усього вантажообігу доводиться на:

а) залізничний транспорт;

б) автомобільний транспорт;

в) морський транспорт;

г) авіаційний транспорт.

6. Відповідно до класифікації СОТ існують такі види транспорту:

а) сухопутний, водний;

б) сухопутний, водний, повітряний;

в) залізничний, автомобільний, авіаційний, морський, річковий, трубопровідний;

г) залізничний, автомобільний, авіаційний, морський, річковий, трубопровідний, космічний.

7. Проявом впливу інформаційних послуг на характер міжнародного бізнесу є:

а) концентрація виробництва у вигляді злиття і поглинань компаній;

б) розукрупнення виробництв, особливо в сфері послуг, і використання більшістю таких малих підприємств аутсорсингу;

в) масове створення холдингових компаній, до того ж чим більше галузей охоплює така компанія, тим краще;

г) диверсифікація світового виробництва.

8. Національний туризм складається з:

а) внутрішнього й виїзного туризму;

б) в'їзного й внутрішнього туризму;

в) внутрішнього й в'їзного туризму;

г) внутрішнього, в'їзного й виїзного туризму.

9. Відносна економність (у порівнянні з іншими видами транспорту) властива:

а) залізничному транспорту;

б) автомобільному транспорту;

в) морському транспорту;

г) авіаційному транспорту.

10. До методів формування цін на туристичні послуги не відноситься:

а) метод з орієнтацією на попит;

б) метод з орієнтацією на пропозицію;

в) метод з орієнтацією на рівень конкуренції;

г) витратний метод.

Практичні завдання

1. Проведіть порівняльний аналіз розвитку міжнародних послуг: фінансових; проектувально-конструкторських та будівельних; транспортних; професійних; комерційних; туристичних; освітніх.

2. Підберіть статистичні дані, що характеризують динаміку розвитку міжнародного туризму в Україні за останні роки.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Проблеми та перспективи розвитку міжнародної торгівлі послугами в сучасних умовах.

2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародних туристичних послуг.

3. Специфіка міжнародних транспортних послуг.

4. Особливості міжнародної торгівлі послугами.

Література: основна [1, с.85-97; 2, с.46-70], додаткова [1, 3], інформаційні ресурси [1, 4, 7].

Тема 5. Міжнародне переміщення трудових ресурсів

План заняття

1. Міжнародний рух чинників виробництва в системі міжнародної економіки. Місце трудової міграції в міжнародному русі чинників виробництва.
2. Економічна природа міжнародної міграції робочої сили.
3. Масштаби, форми і напрямки міжнародної міграції.
4. Наслідки міжнародного переміщення трудових ресурсів.
5. Регулювання міжнародних міграційних процесів. Міжнародна організація праці.

Тести

1. Міжнародна міграція робочої сили – це:
  - а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
  - б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
  - в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
  - г) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів.
2. Еміграція – це:
  - а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
  - б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
  - в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
  - г) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів.
3. Імміграція – це:
  - а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
  - б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
  - в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
  - г) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів.
4. Міграційне сальдо – це:
  - а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
  - б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
  - в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
  - г) сума еміграції з країни та імміграції в країну.
5. Рееміграція – це:
  - а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
  - б) різниця еміграції з країни та імміграція в країну;

в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;

г) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон.

6. «Відплив інтелекту» – це:

а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;

б) різниця еміграції з країни та імміграція в країну;

в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;

г) виїзд працездатного населення з країни.

7. Імміграція робочої сили сприяє:

а) зниженню рівня реальної заробітної плати;

б) збільшенню обсягів національного виробництва;

в) погіршенню структури трудових ресурсів;

г) зменшенню соціальної напруги в країні.

8. Економічними наслідками еміграції є:

а) збільшення доходів працюючих і доходів власників капіталу;

б) збільшення доходів працюючих і зменшення доходів власників капіталу;

в) зменшення доходів працюючих і доходів власників капіталу;

г) незмінність доходів працюючих та доходів власників капіталу.

9. Однією з найважливіших особливостей сучасного стану міжнародної міграції є:

а) поширення нелегальної міграції;

б) вплив інтелекту;

в) зростання масштабів міграції;

г) формування нових центрів залучення робочої сили.

10. Міжнародне регулювання міграції робочої сили здійснює:

а) Міжнародна організація праці;

б) міністерство праці окремої країни;

в) ООН;

г) ЮНЕСКО.

Практичні завдання

1. Охарактеризувати вплив таких заходів уряду Польщі на міжнародні міграційні процеси: 1) лібералізація правил виїзду громадян зі своєї країни за кордон; 2) лібералізація правил в'їзду в країну з-за кордону; 3) прийняття програми економічної допомоги країнам, що розвиваються.

Відповіді обґрунтувати.

2. Робочі-іммігранти, як правило, отримують менший дохід, ніж інші робітники країни, тому в результаті імміграції знижується рівень середнього доходу в країні. Це вступає в протиріччя з висновком про те, що країна імміграції в цілому виграє від міграції робочої сили. Дати пояснення цього парадоксу.

3. Керівництво великого підприємства планує розширити власне виробництво за двома напрямками: шляхом створення додаткового виробництва аналогічної продукції в країні, що розвивається, з дешевою робочою силою за рахунок власних прямих інвестицій або шляхом будівництва власного нового цеху за рахунок залучення зовнішніх інвестицій. Вибрати оптимальне рішення даної проблеми з урахуванням ставлення профспілок до її розв'язання. Відповідь обґрунтувати.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Проблеми та перспективи міжнародної міграції робочої сили в сучасних умовах.
2. Аналіз сучасних тенденцій міжнародних міграційних процесів.
3. Основні види та центри міжнародної міграції робочої сили.
4. Інтеграція України у світовий ринок праці.

Література: основна [1, с.48-53; 2, с.144-159], додаткова [1, 3, 4], інформаційні ресурси [1, 4, 7].

Тема 6. Міжнародний рух капіталу

План заняття

1. Міжнародні потоки капіталу.
2. Сутність міжнародного кредиту, його види та форми.
3. Міжнародна інвестиційна діяльність.
4. Світовий фінансовий ринок та його структура.
5. Проблема заборгованості та можливі шляхи її розв'язання.

Тести

1. Міжнародне переміщення фінансових вимог, потоки між кредиторами та позичальниками в різних країнах – це:

- А) міжнародний кредит;
- Б) міжнародні валютні відносини;
- В) платіжний баланс.

2. Кошти державного бюджету або міжнародних організацій, котрі переміщуються за кордон за рішенням урядів або міжурядових організацій, – це:

- А) міжнародний кредит;
- Б) офіційний капітал;
- В) приватний капітал.

3. Кошти приватних фірм, банків та інших недержавних організацій, котрі надаються у вигляді інвестицій, торгових кредитів, міжбанківського кредитування, називаються:
- А) міжнародний кредит;
  - Б) офіційний капітал;
  - В) приватний капітал.
4. Кошти, які прямо або опосередковано вкладаються у виробництво з метою отримання прибутку, називаються:
- А) міжнародний кредит;
  - Б) офіційний капітал;
  - В) підприємницький капітал.
5. Кошти, які прямо або опосередковано вкладаються у виробництво з метою отримання прибутку, називаються:
- А) міжнародний кредит;
  - Б) офіційний капітал;
  - В) підприємницький капітал.
6. Вкладання капіталу з метою придбання контролю над об'єктом розміщення капіталу – це:
- А) прямі інвестиції;
  - Б) портфельні інвестиції;
  - В) підприємницький капітал;
  - Г) приватний капітал.
7. Вкладання капіталу в іноземні цінні папери без права контролю над об'єктом інвестування – це:
- А) прямі інвестиції;
  - Б) портфельні інвестиції;
  - В) підприємницький капітал;
  - Г) приватний капітал.
8. Провідним міжнародним фінансовим центром вважається:
- А) Люксембург;
  - Б) Цюрих;
  - В) Лондон;
  - Г) Нью-Йорк.
9. Міжнародний кредит, що надається на строк до одного року, називається:
- А) короткостроковий;
  - Б) середньостроковий;
  - В) довгостроковий.
10. Міжнародний кредит, що надається на строк від одного року до 5-7 років, називається:
- А) короткостроковий;
  - Б) середньостроковий;

В) довгостроковий.

11. Міжнародний кредит, що надається на строк понад 5-7 років, називається:

А) короткостроковий;

Б) середньостроковий;

В) довгостроковий.

Практичні завдання

1. Український виробник лимонної кислоти - ВАТ «Сітрон», продає свої концентрати в Німеччину. Однак німецький уряд з метою захисту вітчизняних виробників вводить високий імпорتنний тариф на імпорту лимонної кислоти і підвищує податок на прибуток іноземних компаній. Які в цій ситуації кроки може здійснити ВАТ «Сітрон», щоб: 1) не уступити частку німецького ринку місцевим конкурентам; 2) скоротити обсяг податків на прибуток, які воно сплачує Німеччині; 3) гарантувати збереженість своїх активів у Німеччині.

2. Визначити які з наведених прикладів інвестицій вважаються прямими, а які портфельними. Відповідь обґрунтувати.

1) український банк купив акції польської компанії (виробника взуття) Gino Rossi на 20 млн. дол. Загальна сума випуску акцій становить 500 млн дол.;

2) швейцарський банк купив будинок в Києві, в якому відкрив свою філію в Україні;

3) українська фірма за дорученням клієнта з Німеччини купила 30 % поточного випуску акцій «Укртрансавто»;

4) канадська фірма "МакДональдс" відкрила ще один ресторан у Києві;

5) українсько-американський інвестиційний фонд розмістив 250 млн. дол. США в українських державних короткострокових зобов'язаннях та облігаціях державної позики.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Основні форми та цілі вивозу капіталу закордон.

2. Класифікація міжнародного кредиту.

3. Аналіз сучасних тенденцій міжнародної інвестиційної діяльності.

4. Переваги та недоліки спільного підприємництва.

5. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України.

Література: основна [1, с.54-57; 2, с.72-91, 3, с.80-89], додаткова [1, 3, 4], інформаційні ресурси [1, 4, 7].

Тема 7. Міжнародні валютні відносини

1. Поняття валюти та валютної системи.
2. Конвертованість валют.
3. Валютний курс.
4. Валютні ринки та валютні операції.
5. Міжнародні валютно-кредитні і фінансові організації

Тести

1. Встановлена законом грошова одиниця даної країни – це:
А) національна валюта;
Б) іноземна валюта;
В) регіональна валюта.
2. Грошові знаки іноземних держав, а також кредити та платіжні кошти, що виражені в іноземних грошових одиницях і використовуються у міжнародних розрахунках, – це:
А) національна валюта;
Б) іноземна валюта;
В) регіональна валюта.
3. Державно-правова форма організації міжнародних грошових відносин держав – це:
А) валютний механізм;
Б) валютні відносини;
В) валютна система.
4. Правові норми та інститути, які представляють їх на національному та міжнародному рівнях – це:
А) валютний механізм;
Б) валютні відносини;
В) валютна система.
5. Повсякденні зв'язки, в які вступають приватні особи, фірми, банки на валютних та грошових ринках з метою здійснення міжнародних розрахунків, кредитних та валютних операцій – це:
А) валютний механізм;
Б) валютні відносини;
В) валютна система.
6. Національна валютна система містить наступні елементи:
А) національну валюту;
Б) умови взаємної конвертованості валют;
В) уніфікований режим валютних паритетів;
Г) регламентацію режимів курсів валют.
7. Світова валютна система містить наступні елементи:

- А) національну валюту;
  - Б) об'єм та склад валютних резервів;
  - В) режим національного ринку валюти і золота;
  - Г) режим світових валютних ринків та ринків золота.
8. Можливість вільного обміну валюти даної країни на іноземну валюту і навпаки за діючим валютним курсом без втручання держави в процес обміну - це:
- А) конвертованість валюти;
  - Б) валютний курс;
  - В) валютний паритет.
9. Конвертованість валют, що надає право громадянам і організаціям даної країни здійснювати платежі за кордон і купувати іноземну валюту без обмежень - це:
- А) внутрішня конвертованість валюти;
  - Б) зовнішня конвертованість валюти;
  - В) валютний паритет.
10. Конвертованість валют, яка означає можливість для іноземних громадян і організацій вільно переводити та конвертувати кошти в певній валюті, - це:
- А) внутрішня конвертованість валюти;
  - Б) зовнішня конвертованість валюти;
  - В) валютний паритет.
11. Валюти, які без обмеження обмінюються на будь-які іноземні валюти, називаються:
- А) вільно конвертовані валюти;
  - Б) частково конвертовані валюти;
  - В) неконвертовані валюти.
12. Валюти країн, які застосовують жорсткі обмеження щодо ввезення та вивезення, обміну, продажу та купівлі національної та іноземної валюти, називаються:
- А) вільно конвертовані валюти;
  - Б) частково конвертовані валюти;
  - В) неконвертовані валюти.
13. До вільно конвертованих валют належать:
- А) українська гривня;
  - Б) долар США;
  - В) грузинська ларі;
  - Г) російський рубль.
14. До частково конвертованих валют належать:
- А) фунт стерлінгів;
  - Б) гривня;

В) долар США;

Г) ієна.

15. Ціна грошової одиниці даної країни, яка виражена в грошових одиницях іншої країни, називається:

А) валютна маржа;

Б) опціон;

В) ф'ючерс;

Г) валютний курс.

16. Різниця між курсами продавця і покупця називається:

А) валютна маржа;

Б) опціон;

В) ф'ючерс;

Г) валютний курс.

17. Система валютних курсів, при якій курси обміну національних валют визначаються попитом й пропозицією, називається:

А) фіксований валютний курс;

Б) жорсткий валютний курс;

В) гнучкий валютний курс.

18. Співвідношення двох валют, яке впливає з їх курсу до третьої валюти, називається:

а) валютний курс

в) крос-курс

б) валютна маржа

г) арбітраж.

19. Офіційні установи, де здійснюється купівля-продаж іноземних валют на національну валюту за курсом, що складається під впливом попиту й пропозиції, називаються:

А) валютні відносини;

Б) валютні угоди;

В) валютні ринки.

20. Визначення курсу валют називається:

А) крос-курс;

Б) оборотність валют;

В) валютна маржа;

Г) котирування валют.

21. Котирування, при якому курс одиниці іноземної валюти виражається в національній валюті, називається:

А) пряме;

Б) непряме;

В) обмежене.

22. Котирування, при якому курс одиниці національної валюти виражається в певній кількості іноземної валюти, називається:

А) пряме;

Б) непряме;

В) обмежене.

23. В Україні застосовується:
- А) пряме котирування валют;
  - Б) непряме котирування валют ;
  - В) правильної відповіді немає.
24. У Великобританії застосовується:
- А) пряме котирування валют;
  - Б) непряме котирування валют ;
  - В) правильної відповіді немає.
25. Валютна операція, яка полягає у тому, що валюта постачається продавцем покупцеві не пізніше другого робочого дня з дня укладання угоди, тобто момент укладання угоди практично співпадає з моментом її виконання, називається:
- А) форвардна операція;
  - Б) ф'ючерсна операція;
  - В) операція на умовах СПОТ.
26. Валютні операції, при яких сторони домовляються про постачання обумовленої суми іноземної валюти через певний строк після укладання угоди за курсом, який зафіксовано в момент її укладання, називаються:
- А) термінові (форвардні) операції;
  - Б) ф'ючерсні операції;
  - В) операції на умовах СПОТ.
27. Строкова угода, яка містить зобов'язання купівлі-продажу валюти за ціною, фіксованою на момент її укладання, з виконанням операції через певний термін, називається:
- А) форвардна;
  - Б) ф'ючерсна;
  - В) угода на умовах СПОТ;
  - Г) угода на умовах СВОП.
28. Право, зафіксоване біржовою угодою, на купівлю (продаж) валюти протягом певного періоду часу за встановленою ціною, називається:
- А) форвардна угода;
  - Б) ф'ючерсна угода;
  - В) валютний опціон;
  - Г) угода на умовах СВОП.
29. Операція купівлі-продажу валюти з подальшою зворотною угодою з метою одержання прибутку від різниці валютних курсів у часі називається:
- А) ф'ючерс;
  - Б) опціон;
  - В) часовий валютний арбітраж;
  - Г) просторовий валютний арбітраж.
30. Операція купівлі-продажу валюти з подальшою зворотною угодою з метою одержання прибутку від різниці валютних курсів на різних валютних ринках називається:
- А) ф'ючерс;
  - Б) опціон;

- В) часовий валютний арбітраж;
Г) просторовий валютний арбітраж.

Практичні завдання

1. Визначити середній крос-курс CAD/CHF, якщо USD/CHF = 1,3245, а USD/CAD = 1,8320.
2. Визначити середній крос-курс GBP/EUR, якщо GBP/USD = 1,6658, а EUR/USD = 1,3689.
3. Фірма придбала опціон на продаж доларів з параметрами:
  - сума 50 тис. дол.
  - строк – 3 місяці
  - курс (страйк-ціна) – 27,75 грн./дол.
  - премія (ціна опціону) - 0,05 грн./дол.На день виконання опціону курс СПОТ може скласти – 27,5 грн./дол. або 28,0 грн./дол.
Визначити: 1) ціну опціону
2) прибуток (збиток) на день виконання опціону
4. Підприємство купило опціон на купівлю євро з параметрами:
  - сума 100 тис. євро
  - строк – 2 місяці
  - курс (страйк-ціна) – 33,65 грн./євро
  - премія (ціна опціону) - 0,05 грн./євроНа день виконання опціону курс СПОТ може скласти – 33,50 грн./євро або 33,90 грн./євро
Визначити: 1) ціну опціону
2) прибуток (збиток) на день виконання опціону

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Еволюція валютної системи.
2. Характеристика європейської валютної системи: переваги та недоліки.
3. Сучасні форми та методи регулювання валютної політики.
4. Особливості функціонування міжнародних валютно-кредитних і фінансових організацій.
5. Методи страхування валютних ризиків.
6. Особливості валютних відносин України.

Література: основна [1, с.68-74; 2, с.93-122, 3, с.72-78], додаткова [1, 3, 4, 6, 7], інформаційні ресурси [1, 4, 7].

Тема 8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс

1. Міжнародні розрахунки та їх основні форми.
2. Платіжний баланс і його структура.
3. Чинники, що впливають на стан платіжного балансу та його регулювання.
4. Методи покриття дефіциту платіжного балансу.

Тести

1. Комерційні платежі по грошовим вимогам і зобов'язанням, що виникають між підприємствами, банками, установами і окремими особами різних країн, пов'язаними з торгівлею, міжнародним – це:
  - а) міжнародний кредит;
  - б) міжнародні розрахунки;
  - в) платіжний баланс.
2. Банківська операція, за допомогою якої банк за дорученням свого клієнта отримує на підставі розрахункових документів належні йому (клієнти) грошові кошти від підприємств, організацій, установ за відвантажені на їх адресу товарно-матеріальні цінності або надані послуги зараховує ці кошти на його рахунок в банку, називається:
  - а) акредитив;
  - б) вексель;
  - в) інкасо.
3. Розрахунковий або грошовий документ, який представляє собою доручення однієї кредитної установи іншій здійснити за рахунок спеціально заброньованих коштів, називається:
  - а) акредитив;
  - б) вексель;
  - в) інкасо.
4. Тверде зобов'язання банку-емітента не змінювати і не анулювати акредитив без згоди заінтересованих сторін, називається:
  - а) безвідзивний акредитив;
  - б) відзивний акредитив;
  - в) переказний акредитив.
5. Акредитив, який може бути змінений або анульований в будь-який момент без попереднього повідомлення продавця, називається:
  - а) безвідзивний акредитив;
  - б) відзивний акредитив;
  - в) переказний акредитив.
6. Акредитив, який застосовується, за домовленістю з покупцем в тому випадку, якщо продавець має субпостачальників, називається:
  - а) безвідзивний акредитив;

- б) відзивний акредитив;
- в) переказний акредитив.

7. Співвідношення між платежами, що здійснені даною країною іноземним державам, і надходженнями з-за кордону за певний період часу чи на певну дату, називається:

- а) акредитив;
- б) вексель;
- в) чек;
- г) платіжний баланс.

8. Якщо валютні надходження перевищують платежі держави, то платіжний баланс:

- а) активний;
- б) пасивний;
- в) нейтральний;
- г) правильної відповіді немає.

9. Якщо валютні платежі перевищують надходження до держави, то платіжний баланс:

- а) активний;
- б) пасивний;
- в) нейтральний;
- г) правильної відповіді немає.

10. Рахунок (баланс) поточних операцій платіжного балансу відображає:

- а) усі надходження й витрати іноземної валюти, пов'язані з експортом та імпортом товарів та послуг, чисті трансферні платежі з країни до інших держав;
- б) угоди з купівлі чи продажу активів (валюта, акції, облігації, нерухомість);
- в) зміни в резервах центрального банку, які використовуються для досягнення збалансованості платіжного балансу за поточними операціями та рухом капіталу.

11. Рахунок (баланс) руху капіталу платіжного балансу відображає:

- а) усі надходження й витрати іноземної валюти, пов'язані з експортом та імпортом товарів та послуг, чисті трансферні платежі з країни до інших держав;
- б) угоди з купівлі чи продажу активів (валюта, акції, облігації, нерухомість);
- в) зміни в резервах центрального банку, які використовуються для досягнення збалансованості платіжного балансу за поточними операціями та рухом капіталу.

12. Розділ платіжного балансу, який фіксує зміни в валютних резервах, називається:

- а) рахунок (баланс) поточних операцій;
- б) рахунок (баланс) руху капіталу
- в) офіційні резерви.

Практичні завдання

1. Підберіть статистичні дані, що характеризують стан платіжного балансу України за останні роки.
2. Проведіть порівняльний аналіз основних форм міжнародних розрахунків.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Особливості акредитивної форми міжнародних розрахунків.
2. Аналіз основних методів покриття дефіциту платіжного балансу в різних країнах.
3. Проблеми конвертованості національної валюти та шляхи її вирішення.
4. Аналіз основних варіантів валютної політики.
5. Проблема конвертованості національної валюти та шляхи її вирішення.

Література: основна [1, с.75-84; 2, с.124-142], додаткова [1, 3, 4, 6, 7], інформаційні ресурси [1, 4, 7].

Тема 9. Міжнародні науково-технічні відносини

1. Суть та особливості міжнародних науково-технічних відносин.
2. Міжнародна передача технології.
3. Міжнародне технічне сприяння.
4. Франчайзинг як сучасна форма міжнародного руху технологій.
5. Види та особливості торгівлі інжиніринговими послугами.
6. Ліцензійна торгівля технологіями між країнами.

Тести

1. Міжнародна передача технологій – це:
  - а) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі;
  - б) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній основі;
  - в) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на безоплатній основі;
  - г) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі між резидентами та нерезидентами.
2. Технологія – це:
  - а) сукупність економічних відносин суб'єктів господарювання з приводу використання власності на нові розробки;
  - б) наукові методи реалізації практичних знань;

- в) виключне право автора на інтелектуальну власність;
  - г) науково-дослідні роботи.
3. Власник технології, який продає її іншій особі:
- а) ліцензіар;
  - б) ліцензіат;
  - в) ліцензент.
4. Надання технічних знань, необхідних для монтажу та експлуатації устаткування:
- а) франчайзинг;
  - б) інжиніринг;
  - в) ліцензування;
  - г) ноу-хау.
5. Причини обмеження міжнародної передачі технології:
- а) бажання утримати технологічне лідерство, міркування національної безпеки, міжнародні домовленості;
  - б) бажання утримати технологічне лідерство та міркування національної безпеки, політичні та соціальні фактори;
  - в) відсутність економічних стимулів, політичні та соціальні фактори, слабе юридичне забезпечення, небезпека використання прогресивних технологій у воєнних цілях;
  - г) політико-правові та соціальні обставини.
6. До некомерційних форм передачі технології не належать:
- а) науково-технічні публікації;
  - б) особисті контакти вчених і спеціалістів;
  - в) інжиніринг;
  - г) наукові конференції.
7. Видами реінжинірингу є:
- а) кризовий і розвитку;
  - б) терміновий і безстроковий;
  - в) поновлюваний і відзивний;
  - г) торгівельний, виробничий і фінансовий.
8. До класифікації франчайзингу не входить:
- а) франчайзинг продукту і торгової марки;
  - б) роздрібний франчайзинг;
  - в) повний франчайзинг;
  - г) ліцензійний франчайзинг.
9. Періодичні відчислення від доходів покупця на протязі періоду дії угоди, що встановлюються у вигляді певних фіксованих ставок (у відсотках) і виплачуються ліцензіатом через узгоджені відрізки часу, називаються:
- а) участь у прибутку;
  - б) участь у власності;
  - в) роялті;
  - г) паушальний платіж.

10. Твердо зафіксована в ліцензійній угоді сума винагороди, здійснювана одноразово і не залежного від обсягу виробництва або збуту ліцензійної продукції, -це:

- а) роялті;
- б) паушальний платіж;
- в) участь у прибутку;
- г) участь у власності.

11. Роялті можуть визначатися:

- а) із вартості виробленої за ліцензією продукції;
- б) із суми продажу ліцензованої продукції;
- в) з одиниці випущених чи реалізованих виробів у вигляді відсотків;
- г) всі відповіді вірні.

Практичні завдання

1. Компанія IBM продає комплектуючі для складання і готові комп'ютери в Німеччину. Німеччина запроваджує високе імпортне мито на ввезення готових комп'ютерів з метою захисту власних виробників та збільшує податок на прибуток іноземних компаній. Проаналізувати можливі дії компанії IBM з метою скорочення обсягу податків на прибуток та збереження своїх конкурентних позицій на німецькому ринку.

2. Американська компанія Microsoft на ринку комп'ютерних технологій продає нову версію своєї комп'ютерної програми. Обґрунтувати, який засіб платежу за ліцензію (роялті, паушальний платіж, участь у прибутку або участь у власності) необхідно включити у ліцензійну угоду при продажу програми:

- 1) індивідуальним користувачам;
- 2) компаніям, які розробляють прикладні програми;
- 3) компанії, яка хотіла б стати генеральним дистриб'ютором компанії Microsoft;
- 4) компанії, яку Microsoft розглядає в якості потенційної іноземної філії або дочірньої компанії.

Теми виступів, дискусій та презентацій

- 1. Проблеми та перспективи міжнародних науково-технічних відносин у сучасних умовах.
- 2. Аналіз основних форм прояву міжнародних науково-технічних відносин.
- 3. Способи комерційної та некомерційної передачі технологій.
- 4. Аналіз організаційних видів міжнародного технічного сприяння.
- 5. Переваги та недоліки франчайзингу при міжнародному обміні технологіями.
- 6. Інжиніринг: сфери застосування інжинірингових послуг.

Література: основна [1, с.98-105; 2, с.161-183], додаткова [1, 3, 4, 6, 7], інформаційні ресурси [2, 5, 6, 7].

Тема 10. Міжнародна економічна інтеграція та глобалізація

1. Сутність міжнародної економічної інтеграції.
2. Фактори розвитку міжнародної економічної інтеграції.
3. Основні форми міжнародної економічної інтеграції.
4. Причини та ознаки глобалізаційних процесів.
5. Позитивні та негативні наслідки глобалізації.
6. Сучасні глобальні проблеми.

Тести

1. Якісно новий етап розвитку і форма прояву інтернаціоналізації господарського життя, що передбачає зближення і взаємоприспосовування, переплетення всіх структур національних господарств, - це:

- а) міжнародна економічна інтеграція
- б) глобалізація;
- в) дезінтеграція;

2. Ліквідація країнами митних бар'єрів у взаємній торгівлі – це:

- а) митний союз;
- б) спільний ринок;
- в) зона вільної торгівлі;
- г) економічний союз.

3. Торгова угода, яка передбачає зниження тарифів при взаємній торгівлі країн – це:

- а) митний союз;
- б) спільний ринок;
- в) зона вільної торгівлі;
- г) економічний союз.

4. Преференційна зона, в рамках якої здійснюється вільна від митних та кількісних обмежень міжнародна торгівля товарами це:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) митний союз;
- в) спільний ринок;
- г) єдиний економічний простір (економічний союз).

5. До чинників, які впливають на глобалізаційні процеси, відносяться:

- а) чинники відцентрової дії;
- б) чинники доцентрової і відцентрової дії;
- в) чинники доцентрової дії;
- г) чинники доцентрової, відцентрової і стимулюючої дії.

6. Глобалізація і глобальна економіка – це:

- а) поняття тотожні;

- б) поняття взаємопов'язані;
- в) поняття різноспрямованого змісту;
- г) глобалізація є характерною рисою глобальної економіки.

7. Домінування інтересів світового суспільства над національними інтересами є особливістю:

- а) національної економіки;
- б) відкритої економіки;
- в) глобальної економіки;
- г) інтеррегіонального співробітництва.

8. Досягнення економічного розвитку є:

- а) глобальною метою;
- б) універсальною метою;
- в) загальною метою;
- г) специфічною метою.

Практичні завдання

1. Визначити сучасні форми інтернаціоналізації світової економіки та обґрунтувати їх вплив на динаміку міжнародного економічного співробітництва України.

2. Провести SWOT-аналіз (сильні, слабкі сторони, погрози, можливості) сучасної зовнішньоекономічної стратегії України.

3. Країна – виробник та експортер сільськогосподарської продукції прагне створити митний союз з країною – виробником та експортером промислової продукції. Обґрунтувати доцільність та ефективність створення митного союзу між цими країнами.

4. У міжнародній економіці існує твердження, що економічна інтеграція між країнами, що розвиваються, не забезпечуватиме істотне зростання їх добробуту через монокультурний характер економіки та експортної сфери. Пояснити це твердження та обґрунтувати власну точку зору.

Теми виступів, дискусій та презентацій

1. Проблеми та перспективи міжнародних науково-технічних відносин у сучасних умовах.
2. Способи комерційної та некомерційної передачі технологій.
3. Аналіз організаційних видів міжнародного технічного сприяння.
4. Переваги та недоліки франчайзингу при міжнародному обміні технологіями.
5. Інжиніринг: сфери застосування інжинірингових послуг.

Література: основна [2, с.184-205, с.208-223], додаткова [5, 8], інформаційні ресурси [1, 7].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять з дисципліни
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
для студентів денної форми навчання
Спеціальність «Менеджмент»
Спеціальність «Публічне управління та адміністрування»

Укладач: к. е. н. Розмарина А.Л.

Підп. до друку

Формат

Папір

Умовн. друк. арк..

Тираж

Зам. №

Надруковано з готового оригінал-макету

Одеський державний екологічний університет

65016, Одеса, вул. Львівська, 15
